

Jazzbar Bent J genåbnet

Lisbeth Skjernov

I tre weekender i maj og juni 2015 genoplivede Den Gamle By værtshuset Jazzbar Bent J med en række jazzkoncerter. Værtshuset lukkede i 2008 i Nørre Allé i Aarhus, og efter aftale med ejeren Bent J dokumenterede og pakkede Den Gamle By inventaret ned. Efter syv år på magasin blev der atter røget og drukket øl i den lille jazzbar med den fascinerende historie.

"Det er jo ligesom at komme hjem igen! Bent J var ikke bare et værtshus, det var en dagligstue. Vi, der kom der, var som en familie. Det var vores liv!"

Sådan beskrev en tidligere stamgæst Jazzbar Bent J, da hun stod i det genindviede værtshus på den første åbningsdag i Den Gamle By. Hun havde lige siden lukningen glædet sig til at kunne besøge sit gamle værtshus igen. En anden gæst sagde, at det var den bedste museumsoplevelse, han nogensinde havde haft.

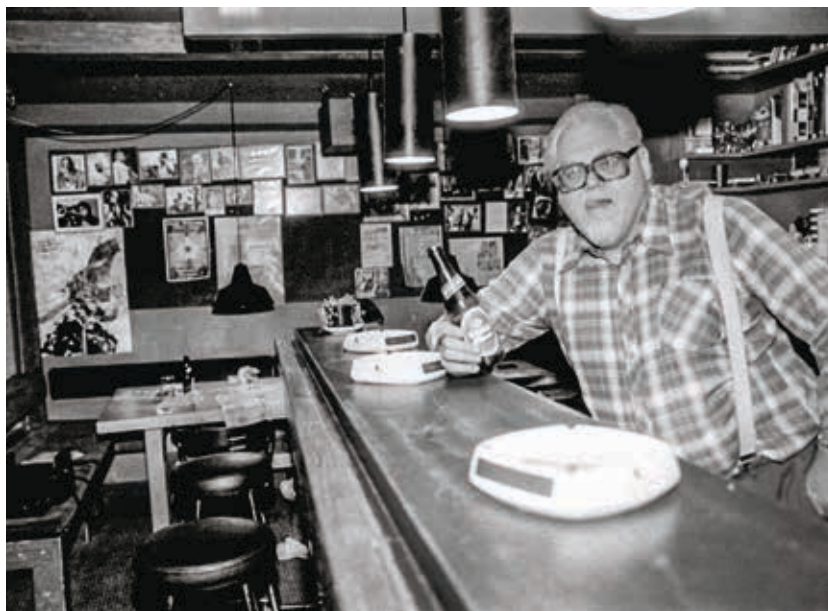
Det blev en både levende og bevægende museumsoplevelse for de mange stamgæster, musikere, bartendere og jazzentusiaster, der lagde vejen forbi i en af de tre weekender, hvor Den Gamle By indviede jazzbaren med en række jazzkoncerter.

Også for de jazzmusikere, der var med til at sætte gæsterne i den helt rigtige jazz-stemning ved indvielseskoncerterne, var der ikke tale om et helt normalt spillejob:

Det var en kvartet sammensat specielt til lejligheden, der fik æren af at genindvie scenen på Jazzbar Bent J. Saxofonisten Jesper Thilo, trommeslageren Alex Riel, bassisten Jesper Carlsen og pianisten Heine Hansen tilegnede deres første nummer til Bent J. Jensen: *There will never be another you.*
Foto: Asger Christiansen.

Jazzbar
BENTJ

Bent J. Jensen fik foden under egen bar 1. marts 1973, og da han lukkede efter 35 år på Nørre Allé i 2008, var den oprindelige indretningsstil velbevaret trods flere ændringer undervejs. Husfotograf Albert Meier har doneret sin enorme samling af fotos fra perioden 1977-2008 til Den Gamle Bys arkiv. Foto: Albert Meier.

"Det var helt surrealistisk at spille på Jazzbar Bent J, der nu er genopstået i Den Gamle By. Men det var virkelig som at være der igen. Skønt! Vi manglede sådan set bare Bent og de røde seler ... og lidt brok om momsen", konstaterede trommeslager Alex Riel, som har spillet et utal af gange på den oprindelige Jazzbar Bent J. Det var tydeligvis en helt speciel oplevelse at være tilbage på den lille, men legendariske scene i det røgfyldte lokale.

Bent brændte for jazzen hele livet

Bent J. Jensen blev som ung ivrig jazzentusiast og var i 1960'erne koncertarrangør i Aarhus Studenterjazz i Stakladen. I 1973 etablerede han sit eget jazzspillested på Nørre Allé 66 i Aarhus. Her overtog han værtshuset Raffelbægeret, som han først omdøbte til Værtshuset Bent J. I 1981 ændrede han navnet til Jazzbar Bent J.

Trods sin beskedne størrelse på kun 57 kvadratmeter formåede Jazzbar Bent J at præsentere nogle af de største internationale jazznavne og de bedste danske jazzmusikere. Jazzbar Bent J var en institution i det danske jazzmiljø og omgærdet med international glamour på grund af de mange verdensnavne, der spillede i de meget ydmyge lokaler. Samtidig fungerede stedet som en rugekasse for unge talenter, der kunne prøve at optræde for et publikum for første gang. Flere af dem er siden blevet både nationalt og internationalt anerkendte jazzmusikere.

Som koncertarrangør i Aarhus Studentersjazz opbyggede Bent J. Jensen allerede i 1960'erne et stort netværk blandt jazzmusikere i ind- og udland. Det blev afgørende for, at den lille jazzbar kunne tiltrække nogle af de store internationale jazznavne. Her ses han sammen med trompetisten Harry "Sweets" Edison. Foto: Albert Meier.

Alvorlig sygdom gjorde, at kræfterne efterhånden slap op, og Bent J. Jensen måtte lukke jazzbaren i 2008 efter at have levet og åndet for den i 35 år.

En jazzbar i Den Gamle By – hvorfor nu det?

Det var Bent J. Jensens eget ønske, at hans livsværk skulle genopstå i Den Gamle By, og det var ham selv, der allerede i 2005 rettede henvendelse til Den Gamle By, fordi han havde hørt om museets planer for en 1970'er-bydel. Det betød meget for ham, at man også i fremtiden ville kunne se, hvordan mennesker havde mødtes i det forrige århundrede for at lytte til jazz. På det tidspunkt havde jazzbaren allerede i en del år fremstået som en sjælden, men velbevaret tidslomme.

Værtshuse med dunkel belysning, røgtåger og håndbajere var typiske i de danske byer i 1970'erne og stod derfor højt på Den Gamle Bys ønskeliste for det nye 1974-kvarter. Men det stod også hurtigt klart, at museet ved

at føre Bent J tilbage til 1974 ville skrælle alle de interessante lag af stedets historie – historien om alle de store danske og internationale jazz-stjerner, der har spillet der gennem tiden samt alle de sjove historier fra livet blandt stamgæster og bartendere gennem 35 år.

Det viste sig desuden, at der trods interiørets velbevarede 70'er-stil var sket en del ændringer på både facaden og indretningen. Eksempelvis har der været malet med forskellige farver både udvendigt og indvendigt, der blev på et tidspunkt anskaffet nye borde, og den for stedet så ikoniske plakativæg blev først sat op i begyndelsen af 1990'erne. Vi ville med andre ord være nødt til at kassere en stor del af det originale materiale og rekonstruere det forsvundne. Det blev derfor besluttet at genskabe lokalet, som det stod ved lukningen i 2008 med den pointe, at jazzbaren jo – trods ændringerne – var et mønstereksempel på et 70'er-værtshus.

Sideløbende udviklede Den Gamle By sine planer for en 2014-gade som afslutning på museets moderne bydel. Ved at genopføre jazzbaren, som den stod ved lukningen i 2008, kunne den netop udgøre en tidsbro imellem

Den Gamle Bys konservator nedtog nænsomt plakaterne fra den velkendte plakativæg. Plakaterne, som primært var fra Bent J. Jensens tid i "Studerentjazzzen", blev opsat i begyndelsen af 1990'erne. Anledningen var, at der ved etableringen af en port ude i portåbningen ved siden af ved et uheld var blevet slået hul i muren ind til jazzbaren. Men Bent fandt hurtigt på at dække hullet til med en gammel plakat.

Pillerne i midten af lokalet har haft skiftende dekorationer gennem tiden. Selve pillerne kunne Den Gamle By ikke få lov at tage med, så i stedet blev de forskellige lag afdækket og dokumenteret af museets konservator. Nogle af bemalingerne skulle efter sigende være udført af stamgæster som afdrag på bargæld.

de to tidsafsnit, idet den repræsenterer dem begge. Vi forestillede os også, at Jazzbaren næppe ville have ændret sig synderligt, hvis Bent J i 2014 fortsat havde siddet for enden af stambordet som ejer af stedet.

I 2011 blev Den Gamle By tillige bymuseum for Aarhus og fik således fornyet blik for stedets lokale historie og betydning. Dermed repræsenterer Jazzbar Bent J to af Den Gamle Bys vigtigste satsningsområder, dels danskernes nære fortid fortalt gennem museets nye bykvarterer, dels et unikt stykke aarhusiansk jazzhistorie. Med Jazzbar Bent J er således både dansk værtshuskultur og jazzhistorie i aarhusiansk og internationalt perspektiv dokumenteret og bevaret for eftertiden.

Et værtshus kom på museum

Den Gamle Bys medarbejdere rykkede ind straks efter lukningen for at dokumentere og nedpakke genstande og inventar. Museets håndværkere afmonterede så meget som muligt af det faste inventar, herunder baren, bordene, bænke, indvendigt træværk samt facaden med markiser og facadebogstaver.

Efter syv år på magasin blev det hele genopstillet så tæt på det oprindelige som muligt. Selvom lokalets størrelse stort set er identisk med det oprindelige, er der alligevel enkelte steder, hvor vi har måttet afvige, da vi ikke har det originale hus – det står stadig i Nørre Allé. Det har navnlig været nødvendigt at foretage tre ændringer: For det første er toiletterne placeret anderledes. Og for det andet kommer man ikke direkte ind fra gaden, men går op ad en lille trappe i opgangen, inden man træder ind. Og for det tredje sidder vinduerne en smule anderledes.

Til gengæld har vi kunnet bevare de originale inventardele intakte uden at foretage tilpasninger. Dermed vil stamgæster, bartenderere og musikere kunne føle sig helt hjemme og genkende finurlige detaljer, mens nye gæster får mulighed for at opleve stedet for første gang. Nogle af de tidligere bartenderere bidrog endog med den praktiske del af arbejdet med indretningen. Dermed er interiøret blevet endnu mere troværdigt og historisk korrekt.

Den Gamle Bys malere havde en særlig udfordring med at genskabe 35 års nikotinlag på vægge og lofter. Men efter nogle forsøg var både den helt rigtige gulbrune nuance og den rette påføringsteknik fundet.

Det er de to tidligere bartendere, Vibeke og Katrine, der har stillet tingene historisk korrekt på plads i baren. En tredje bartender, Kix, har istandsat de polstrede hynder og ryglæn til bænken - det var nemlig hende, der syede dem oprindeligt.

Historien om Bent J bevares for eftertiden

Jazzbar Bent J's historie og betydning som jazzspillested er i forbindelse med genskabelsen blevet dokumenteret, dels gennem en række interviews med musikere, bartendere og stamgæster, dels gennem indsamling af arkivmateriale såsom fotos, udklip, video- og lydoptagelser. Den Gamle By opbevarer materialet i museets arkiv, så historien om Bent J også bevares for eftertiden.

Undervejs i projektet har stamgæster og bartendere velvilligt stillet sig til rådighed for Den Gamle By, svaret på konkrete spørgsmål i forbindelse med genopbygningen og delt deres erindringer med os. Det er i høj grad Bent J. Jensen som person, der fylder i erindringen. Både hans store engagement i jazzen og hans jordbundne facon i det daglige er uløseligt forbundet med stedets historie og mange af de indretningsmæssige detaljer, der nu kan genfindes i udstillingen. Dertil kommer erindringer om et værts-husmiljø med et ganske broget persongalleri, hvor alle typer af mennesker var repræsenteret, og hvor der både var hjertevarme og højt til loftet. Og endelig er der naturligvis minderne fra de mange store musikalske oplevelser gennem årene.

Til indsamlingen af materiale og historier har Facebooksiden "Jazzbar Bent J i Den Gamle By" været en effektiv platform til at nå ud til såvel jazzentusiaster som stamgæster og musikere, der gennem årene selv er kommet på Bent J. Samtidig har vi løbende kunnet dele vores fotos fra genopførelsen på Facebooksiden, så alle interesserede kunne følge med i museets arbejde, kommentere forskellige detaljer og bidrage med nye historier og anekdoter, der dukkede op, efterhånden som jazzbaren tog form.

Bartendere, musikere og stamgæster er med til at bringe historien til live

Levende jazzmusik, øl og rygning er uløseligt knyttet til Jazzbar Bent J. Det var derfor et rørende flashback for de mange gæster, der var mødt op til indvielseskoncerterne, da jazzbaren genopstod efter syv år i en container. Minder blev udvekslet ved baren, og stamgæsterne bænkedes sig hurtigt og hjemmefant rundt om stambordet, imens det ene Aarhus-sæt efter det andet blev langet over baren, der i øvrigt blev bestyret af tidligere Bent J-bartender, sangerinde og stamgæst, Katrine Borre. Hun genfandt i øvrigt sit gamle tørklæde, som havde været væk siden 2008. Det hang på knagen sammen med det øvrige glemte tøj.

Efter indvielseskoncerterne er der afholdt flere arrangementer med livejazz i Bent J, ligesom nogle af de oprindelige bartendere igen har stillet sig bag baren. De mange ganske underholdende værtshushistorier, som bartenderne har fortalt museets medarbejdere, bliver dermed også fortalt direkte videre til gæsterne som levende og underholdende historieformidling skyllet ned med øl og swingende jazzmusik. En helt ny historisk oplevelse er således føjet til den i forvejen mangfoldige palet af publikumstilbud i Den Gamle By.

Når der ikke er livemusik eller betjening i baren, fortælles historien ved hjælp af video og fotos. På fjernsynet i baren fortæller Bent J selv og en række musikere, stamgæster og bartendere om det liv og den stemning, man kunne opleve i værtshuset i Nørre Allé frem til 2008. Og så akkompagneres billedfortællingen fortsat af lugten af røg og ølsjatter.

Kilder

Ljungkvist, Carsten, red.: JazzBent J – 25 år. Forlaget Ildhuset 1998.

Okbo, Jørn: Livet på Jazzbar Bent J – så vidt jeg husker. Forlaget Pressebureauet Silkeborg, 2006.

Søholm, Dorte: Internationale stjerner og unge talenter mødtes på Bent J's jazzbar. Webartikel i serien Made in Aarhus. <https://www.dengamleby.dk/viden/artikler/made-in-aarhus/bent-j-jazzbar/>

Fotos, udklip, video- og lydoptagelser vedr. Jazzbar Bent J, Den Gamle Bys arkiv.

English summary

Jazzbar Bent J at Den Gamle By

Jazzbar Bent J was started in 1973 at Nørre Allé 66 in Aarhus as a pub and jazz bar by the jazz enthusiast Bent J. Jensen.

In spite of its small size, with only 57 square metres, Jazzbar Bent J managed to present some of the greatest international jazz stars and the best Danish jazz musicians. At the same time, the place was a venue for a motley crowd of regulars.

Just after the jazz bar closed in 2008, all fixtures and objects were carefully taken down and stored by Den Gamle By. Jazzbar Bent J was re-established in the museum's modern section and inaugurated with a series of jazz concerts in the spring of 2015.

Bent J's jazz bar preserves a part of Danish pub history as well as a unique part of the local jazz history in Aarhus with documentation for posterity.